

**Vizes Élőhelyek Világnapja konferencia
Kecskemét, 2025. február 4.**

A VÍZ SZEREPE A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSI CÉLOK MEGVALÓSÍTÁSÁBAN

Szöllősi-Nagy András Ph.D, DSc.

**Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest
Sustainable Water Futures Program, Brisbane**

Fenntartható Fejlődési Célok (SDG)

A XXI. század fő vízbiztonsági kihívásai

85%

az emberiségnek arid területeken él. 2030-ra a világ népességnek fele igen erős víz-stressznek kitett területeken él.

85%

a világ szennyvizeinek tisztítás nélkül kerül a befogadókba.

750 millió

ember él biztonságos víz nélkül és 2,5 milliárdnak nincs szanitációja (2019).

50 %

az édesvízi élőlények számának csökkenése az elmúlt 30 évben.

6-8

millió

millió ember hal meg évente vízzel kapcsolatos katasztrófákban és betegségekben

620

határon átnyúló felszínalatti víztartó, melyeken 2-4 ország osztozik.

A víz az SDG-k központi eleme

VAJON MIÉRT?

**CSAKUGYAN KÖZELEG EGY
FENYEGETŐ GLOBÁLIS
VÍZVÁLSÁG?**

**Vége a könnyű
víz-hozzáférésnek??**

**Tartunk a fenntarthatatlanság
felé?**

NEM KÖZELEG, ITT VAN ÉS BAJ VAN!

MIELŐTT TOVÁBBMEGYÜNK...

DANA VALENCIA, 2024 OKTÓBER

29,

Hidegcsepp: **DANA**
Depresión Aislada en Niveles Altos

DANA VALENCIA, 2024. OKTÓBER

20

**MI A HELYZET
GLOBÁLISAN
REGIONÁLISAN
ÉS
LOKÁLISAN?**

EGYFELÖL: VÍZHIÁNY

NÖVEKVŐ GYAKORISÁGÚ ÉS TARTÓSSÁGÚ ASZÁLYOK

Boulder-gát ->

Lake Mead

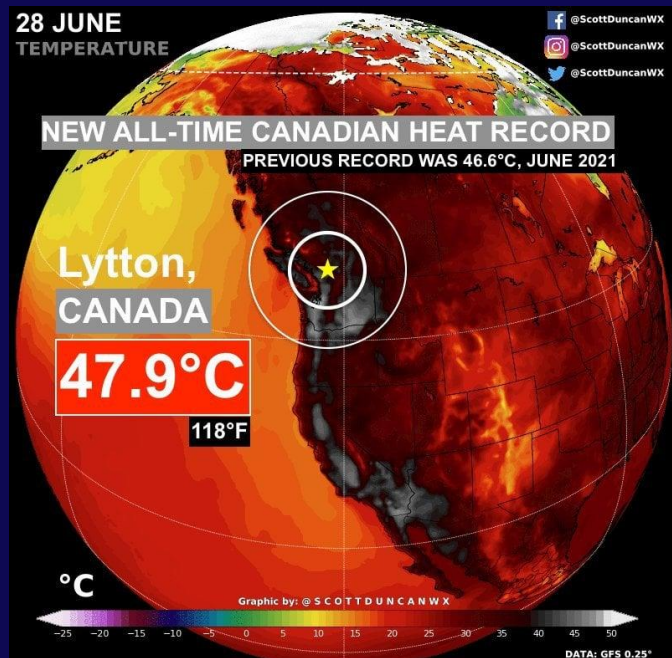

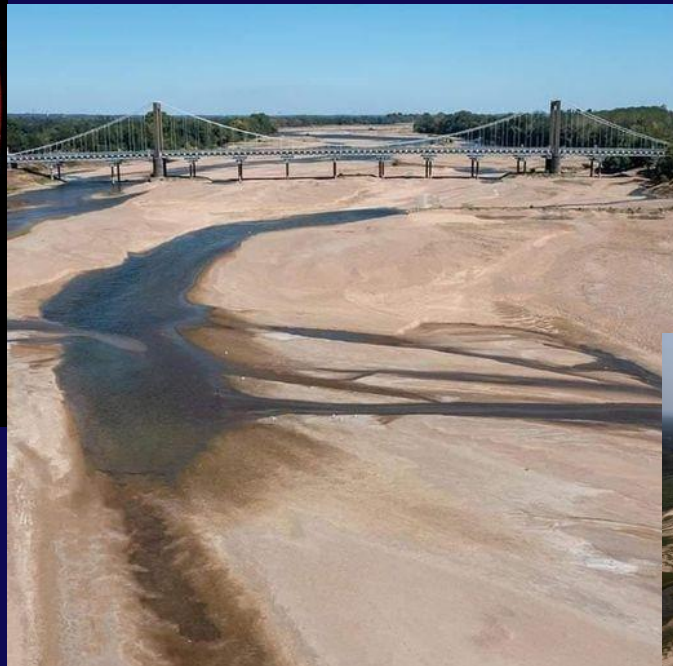
Oroville-gát, Kalifornia, USA

Hőhullámok és aszály

Kanadai hőhullám 2021

Kisvíz a Loire mellékfolyóján 2022

Visztula, 2022 augusztus 21

MÁSFELÖL: VÍZBŐSÉG

NÖVEKVŐ GYAKORISÁGÚ ÉS TARTÓSSÁGÚ

Emilia-Romagna régió

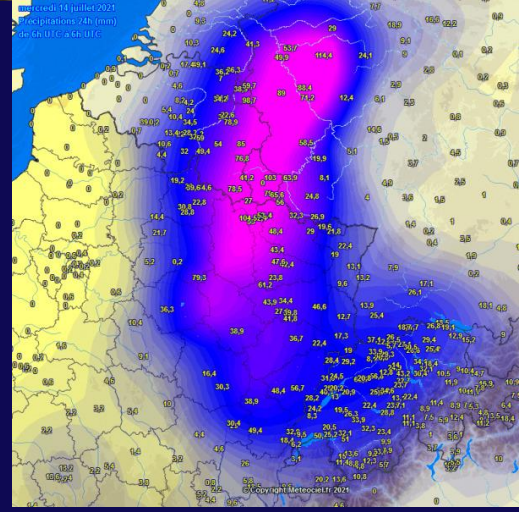
Bologna, 2023. május 2-3.

DANA VALENCIA, 2024. OKTÓBER 29.

Alten Ahr, 2021 július 13-15.

Rheinland Pfalz, "Bernd" ciklon

Belgium, 2021 július

RINYA-PATAK VILLÁMÁRVÍZ

2020. július 26-án a hajnali órákban a Rinya-patak áradása elsodorta a közúti hidat a 68-as főút Nagyatádot elkerülő szakaszán.

SZALAGCÍM !!!!!

VÁLTOZIK A KLÍMA !!!

(UHUM, MÁR 4 MILLIÁRD ÉVE ...)

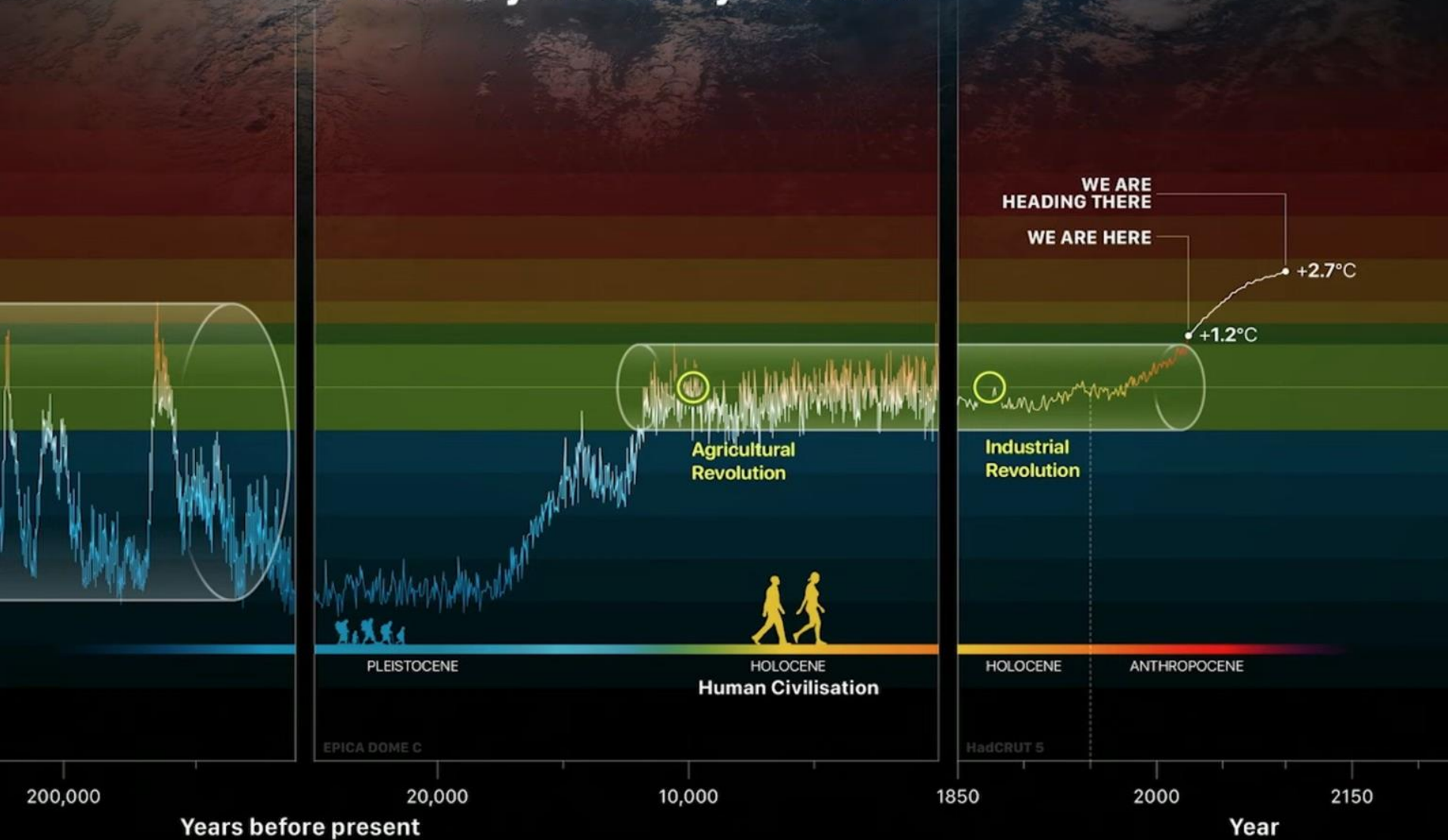
Globális klímaváltozás és a víz: tényleg baj van vagy humbug az egész?

- A klíma hosszú távú, tartós változására utal, függetlenül az okoktól.
- Vajh mik az okok?

Klímaváltozás $\neq$ Időjárás(változás)

(A pár évtizednél rövidebb változások, mint az El Niño nem számítanak klímaváltozásnak.)

Humanity's Journey on Earth

HIPOTÉZIS:

**A KLÍMAVÁLTOZÁS
LEGNAGYOBBRÉSzt
A VÍZRŐL SZÓL**

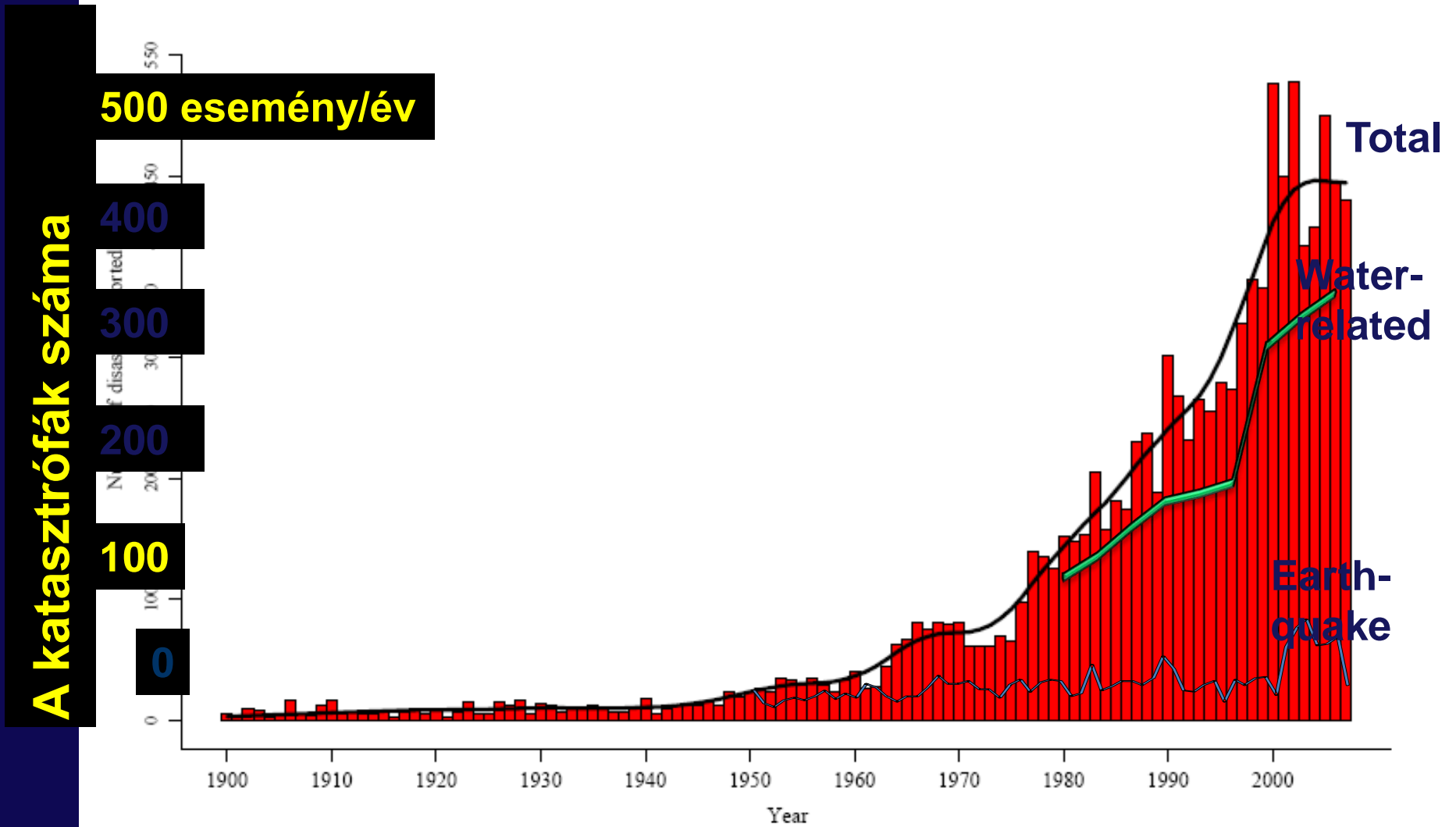
**MI A HELYZET
GLOBÁLISAN
REGIONÁLISAN
ÉS
LOKÁLISAN?**

Vegyük észre, hogy

**A LOKÁLIS
PROBLÉMÁKNAK
GLOBÁLIS
PEREMFELTÉTELEI
VANNAK –
ÉS MEGFORDÍTVA**

Természeti katasztrófák száma 1900 és 2007 között

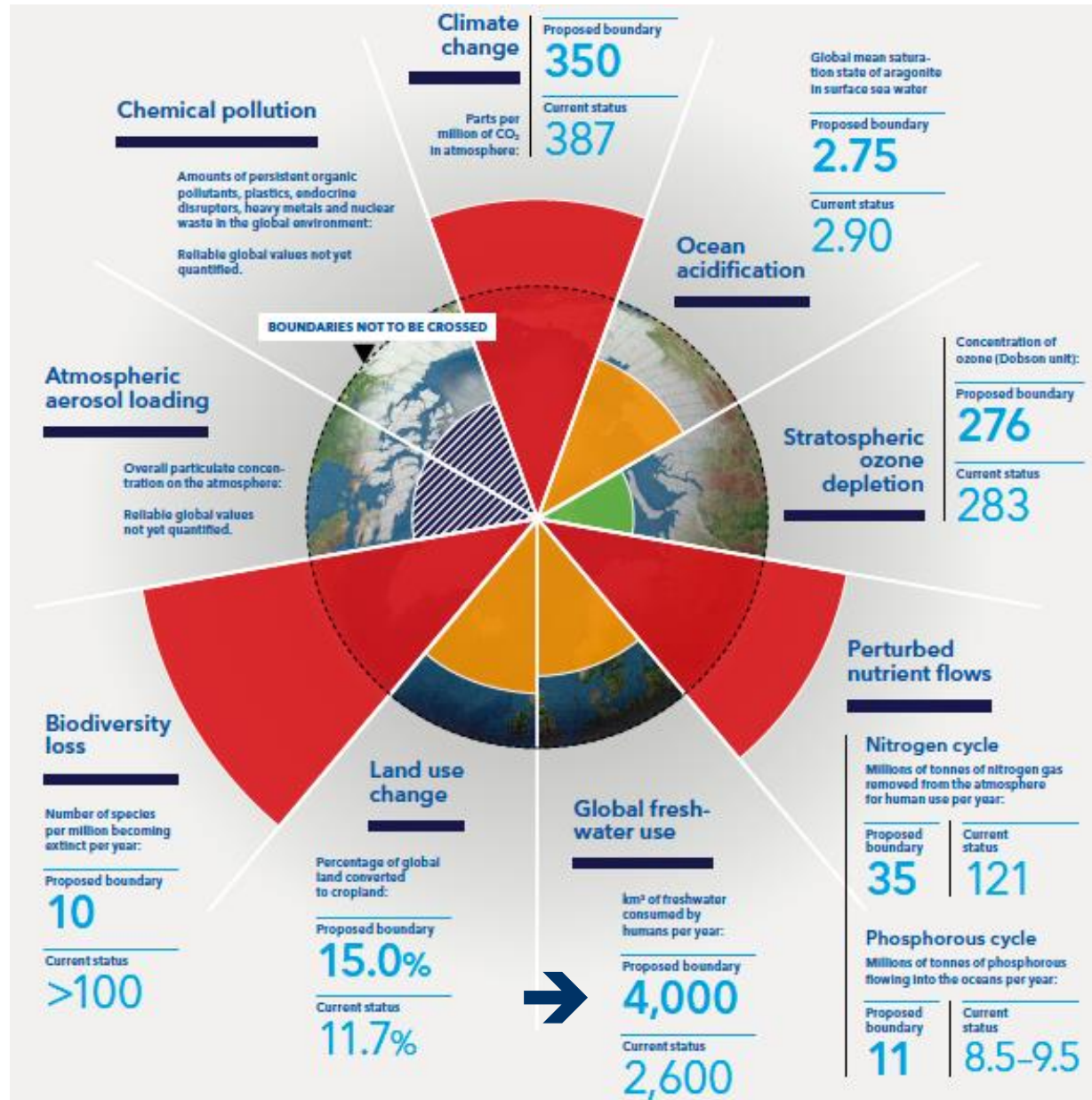

EM-DAT: The OFDA/CRED International Disaster Database - www.emdat.be - Université Catholique de Louvain, Brussels - Belgium

Planetáris határok

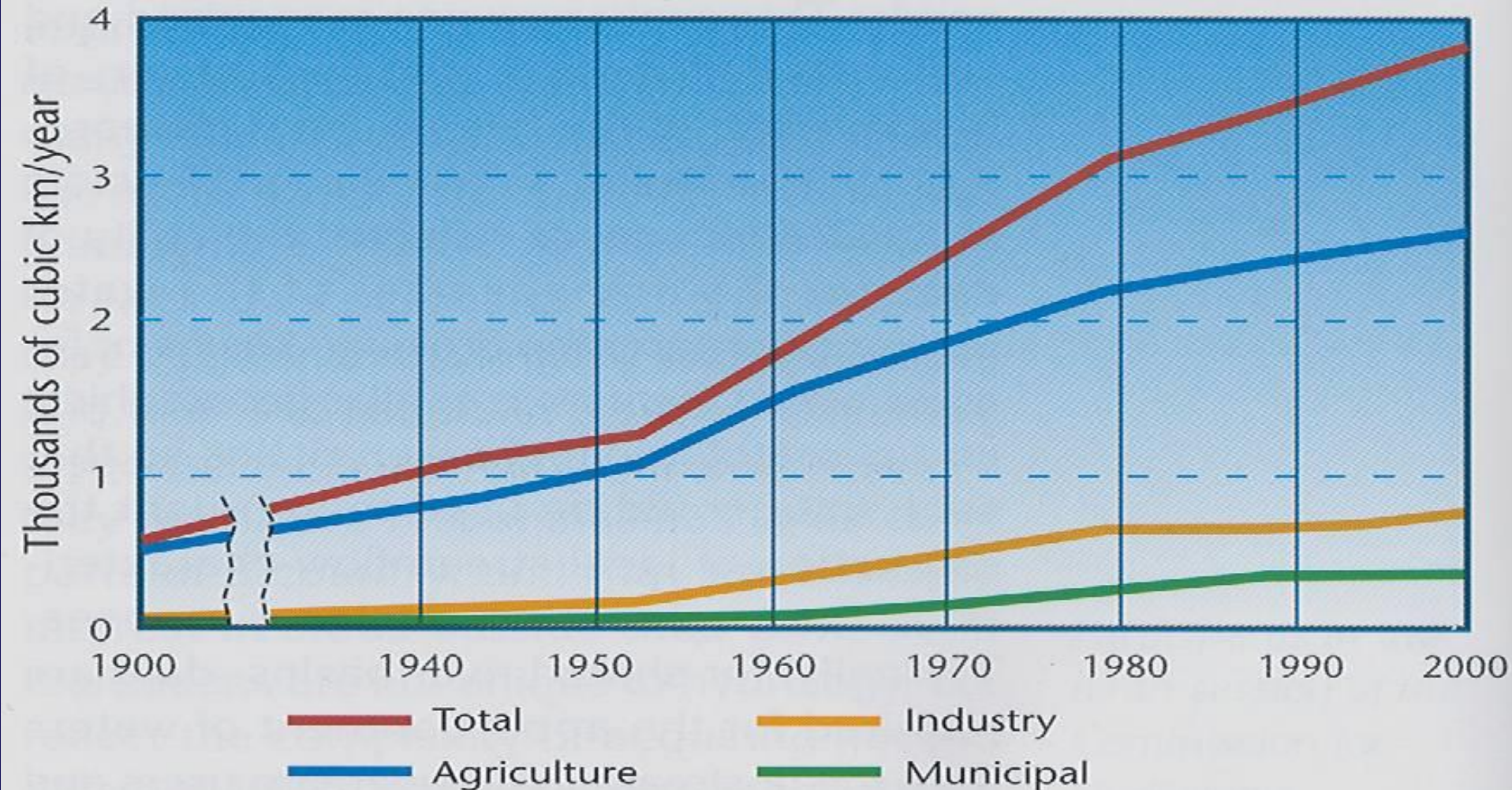
Most: 410 ppm

- Areas where we have exceeded the boundaries and are continuing to move further beyond them.
- Areas where we are still below the boundary values, but are moving towards them.
- Area where international political agreements have allowed us to start moving away from a boundary - in the correct direction.
- Areas where no boundary values were established.

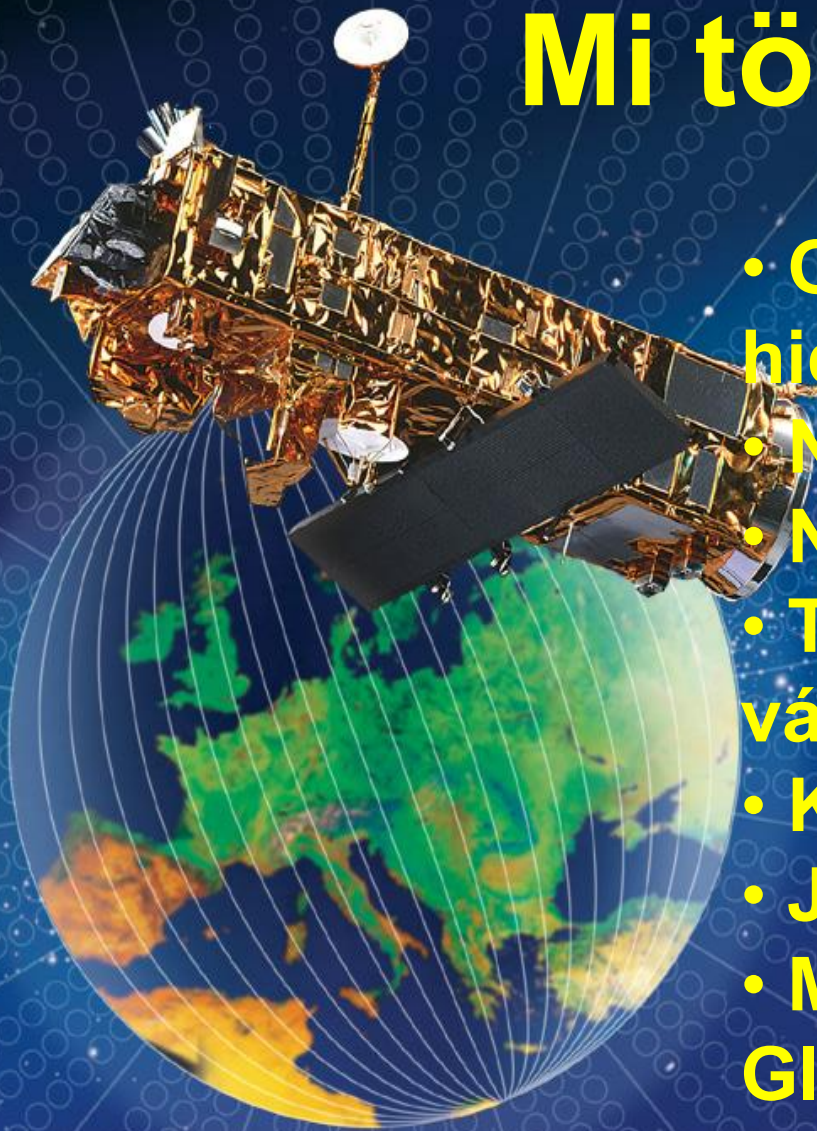

(Rockström, et al., Nature, 2009, DNV GL Report 2014)

A VÍZHASZNÁLAT NEM FENNTARTHATÓ TRENDJE [1000 KM³/ÉV]

Mi történik?

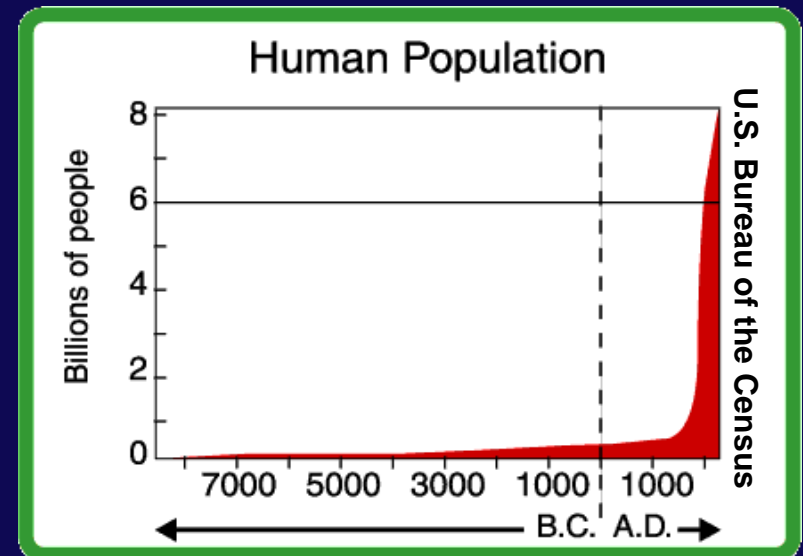

- Gyorsulóban a hidrológiai körfolyamat?
- Növekvő kockázat?
- Növekvő sebezhetőség?
- Több katasztrófa várható?
- Kevesebb víz fejenként?
- Jön a vízkrízis?
- Milyen krízis? :
Globális? Lokális?
- Minek a krízise? A vízé?
Az intézményeké?

A MEGHAJTÓK

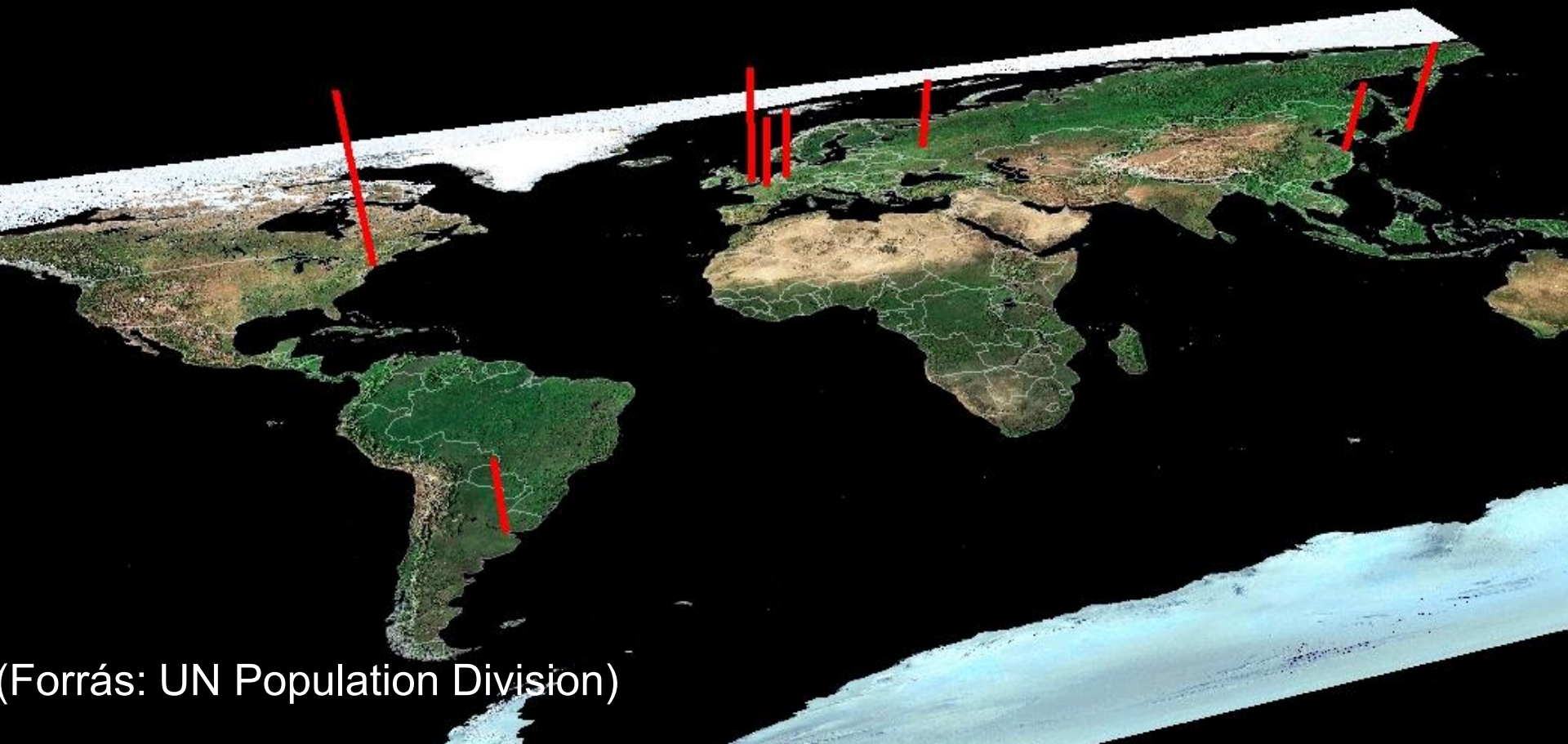
A globális változások fő okai:

- A népesség növekedése, migrációja és kor-szerkezete
- Geo-politikai változások
- Kereskedelem (virtuális víz), támogatások
- Technológiai váltások
- Klímaváltozás

Az 5 milliós népességet meghaladó világvárosok

1950-ben

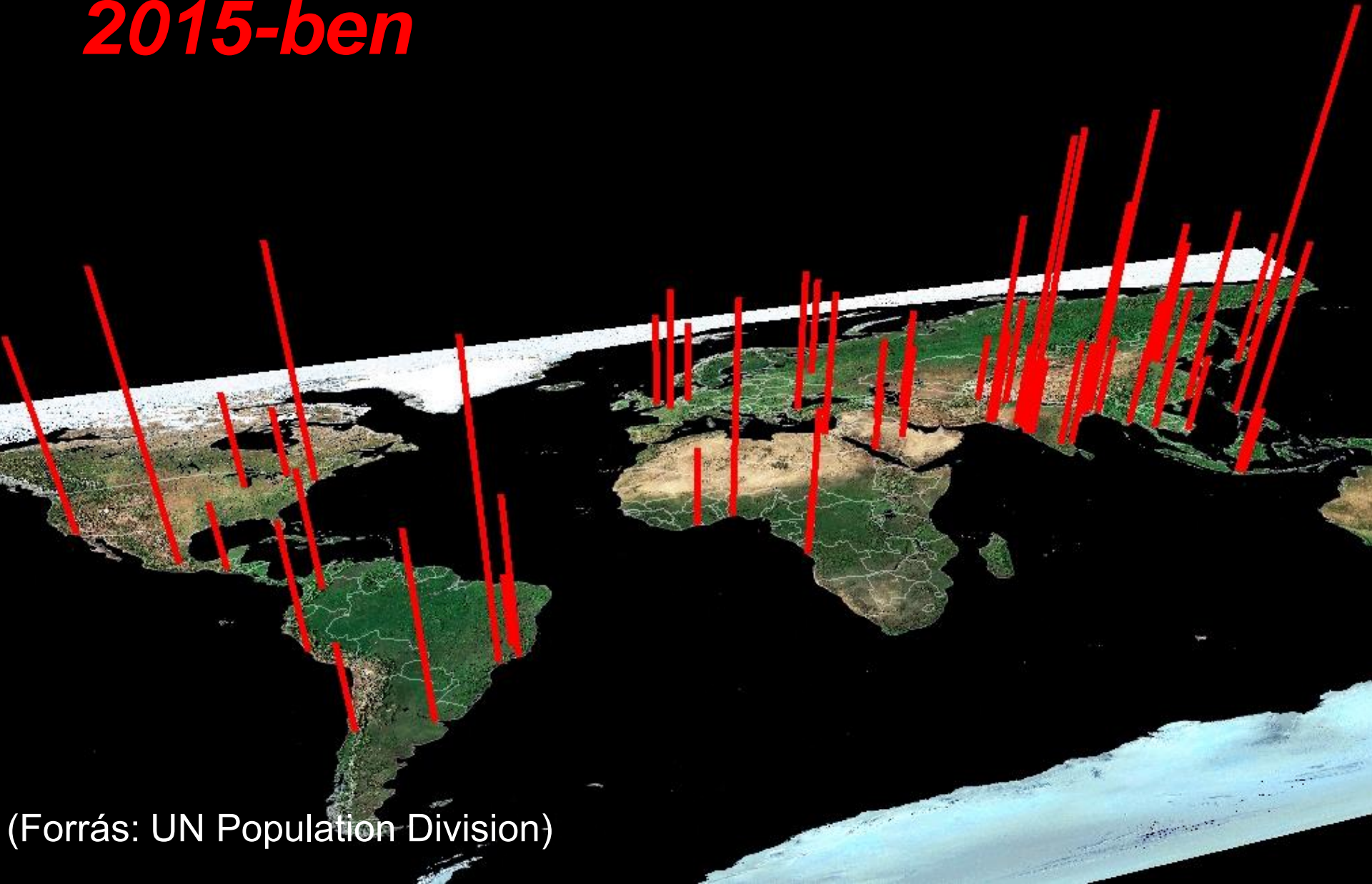

(Forrás: UN Population Division)

Az 5 milliós népességet meghaladó világvárosok

2015-ben

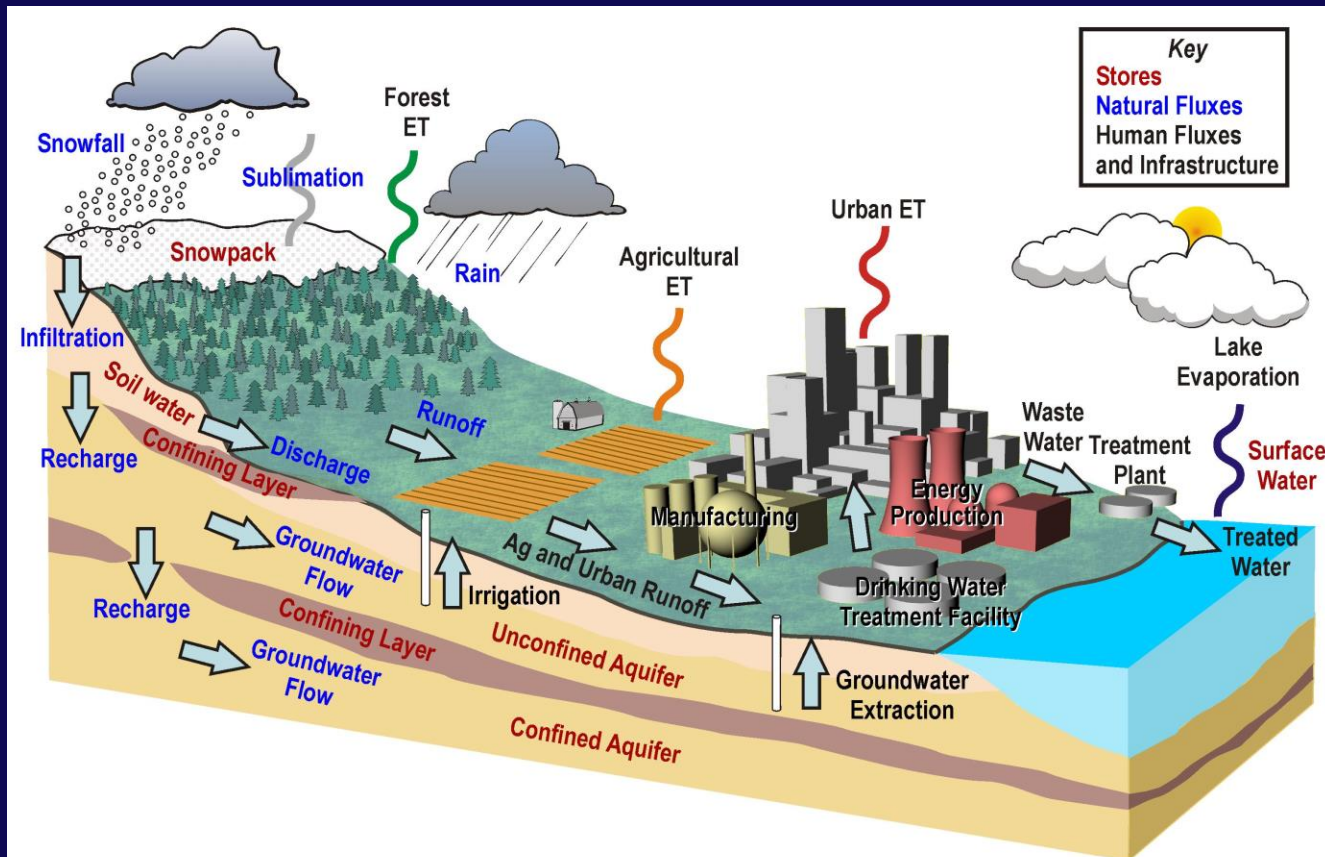
(Forrás: UN Population Division)

A HATÁSOK

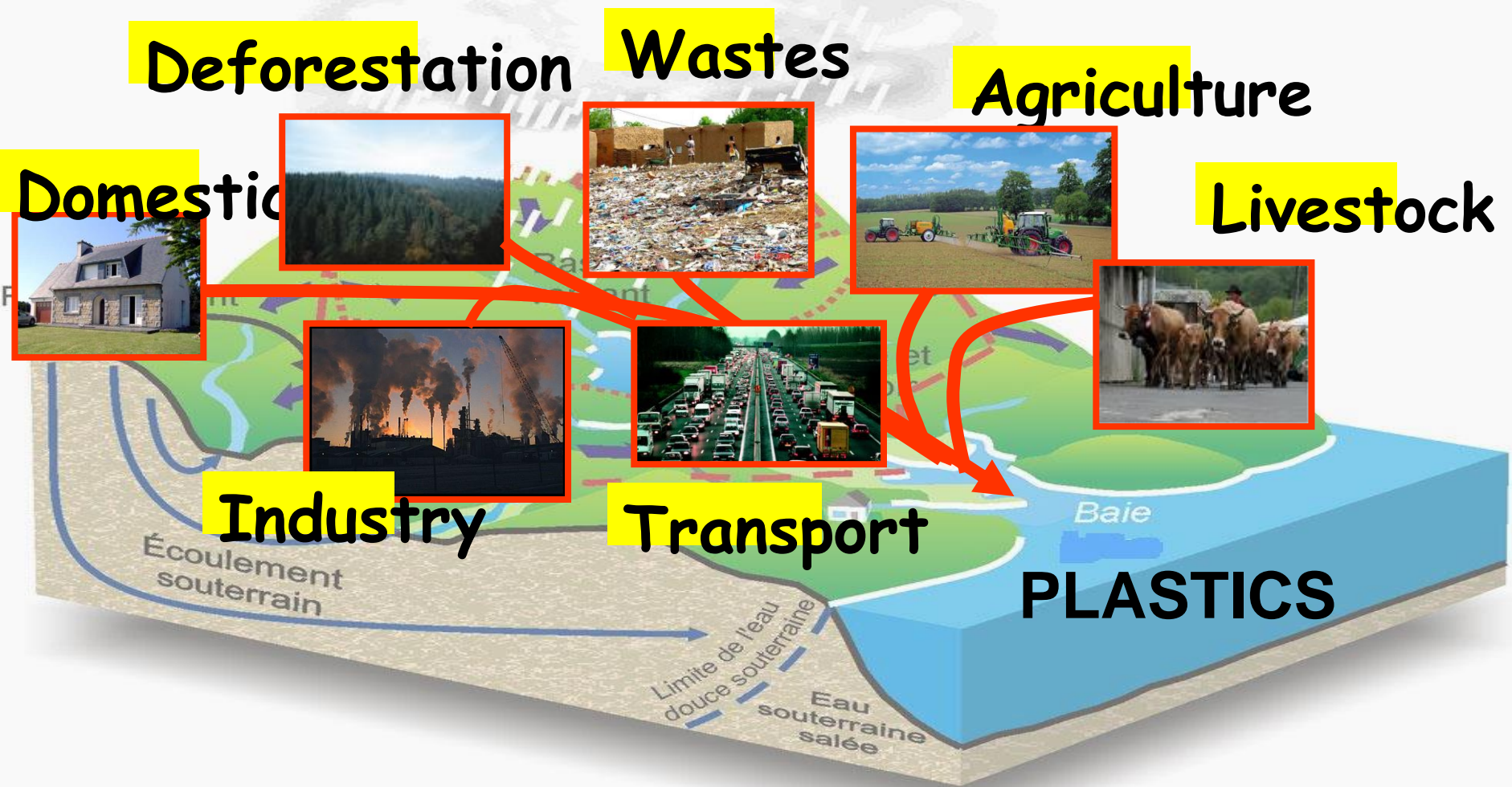
Az ANTROPOCÉN

mindent,

ideértve idősoraink statisztikáit is,
megváltoztatott

A szennyezés 85%-a vízgyűjtőről származik

Deforestation

Wastes

Agriculture

Livestock

Domestic

Industry

Transport

PLASTICS

Écoulement souterrain

Limite de l'eau douce souterraine

Eau souterraine salée

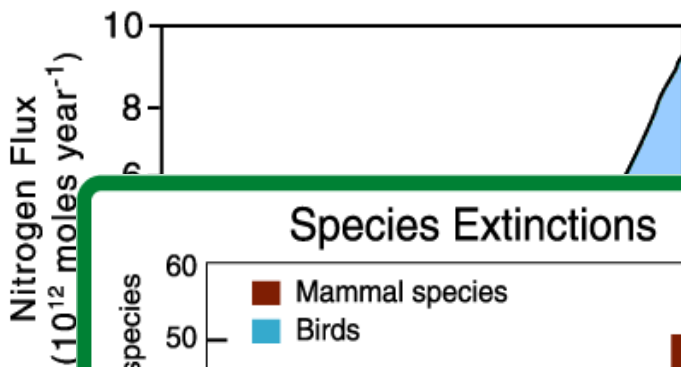
Baie

A globális változás hatásai

- A globális változás több, mint klímaváltozás
- A változásnak környezeti **ÉS** társadalmi dimenzió vannak
- A változás valóban globális méretű

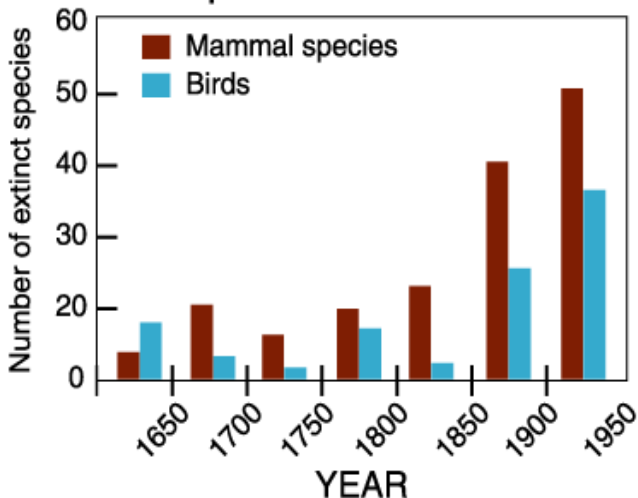
Például:

Nitrogen Flux to Coastal Zone

Mackey

Species Extinctions

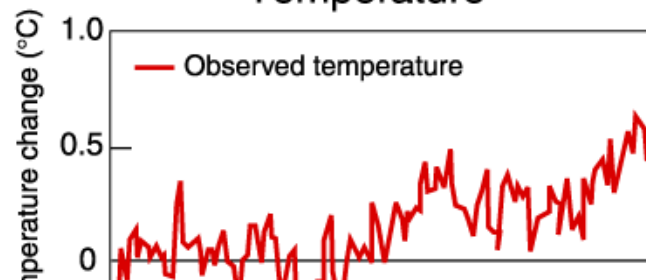
Reid & Miller (1989)

CO₂ concentration (μL/L)

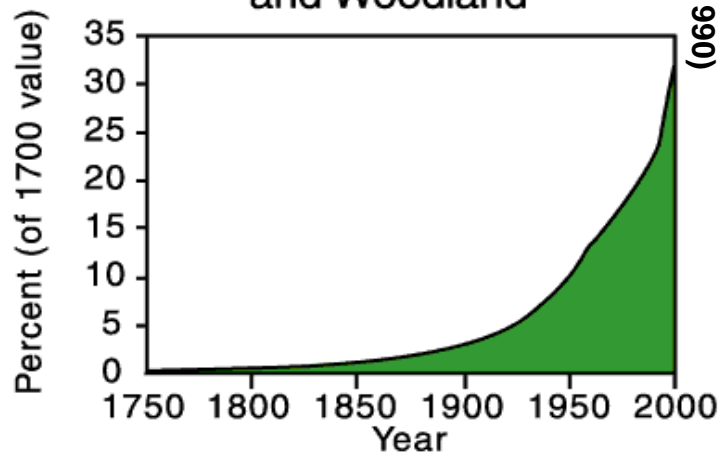

NOAA

Temperature

Loss of Tropical Rain Forest and Woodland

Richards (1991), WRI

1920 1940 1960 1980 2000

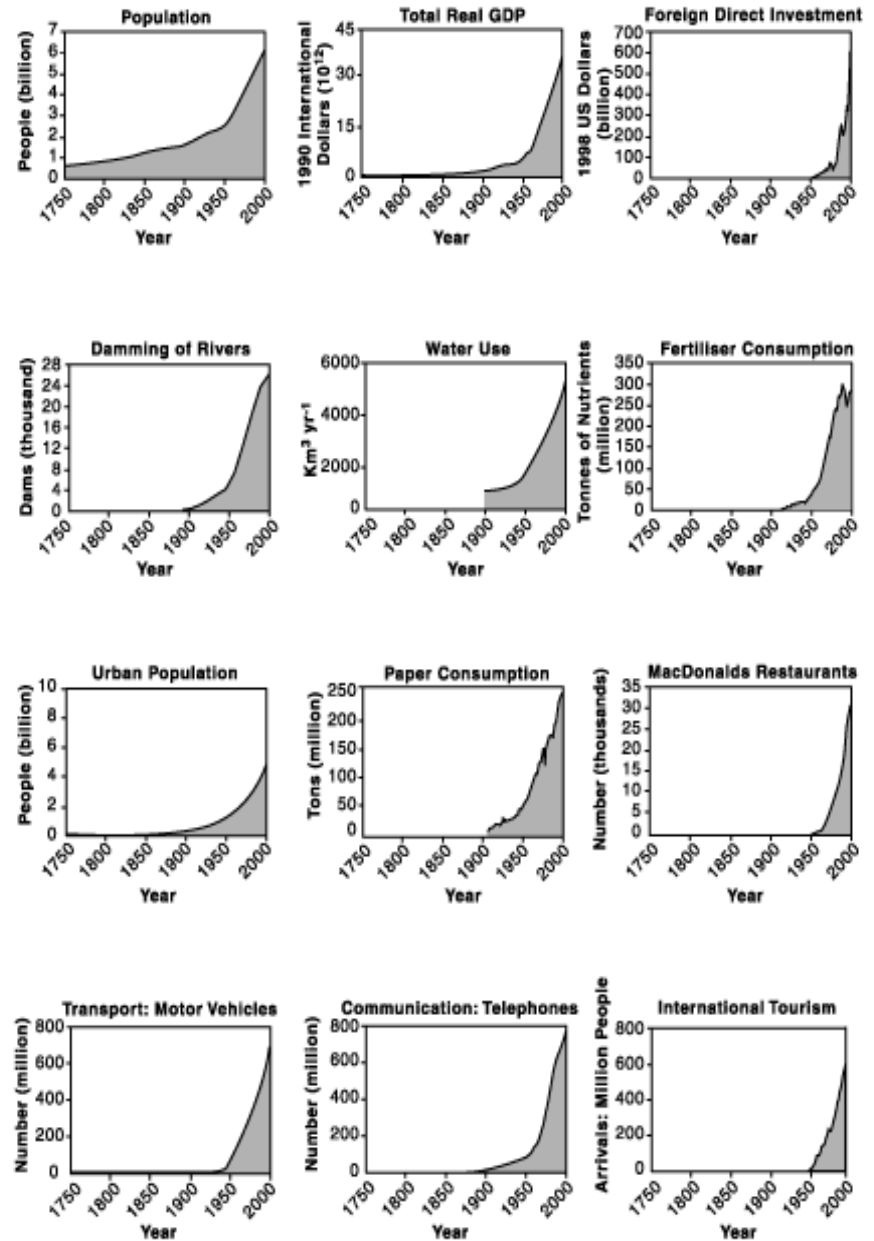
Vitousek (1994)

YEAR

Úgy tűnik, hogy minden

EXPONENCIÁLIS

Ha ez igaz, akkor a
stacionaritásnak
vége.

A STACIONARITÁS FELTÉTELE TÖBBÉ MÁR NEM HASZNÁLHATÓ A TERVEZÉSBEN

THE FUTURE WILL NOT BE THE SAME AS THE PAST

Mi az, hogy éves árvíz?

A jó hír:

- Gépi tanulás
- A mintázatok felismerés
- AI

KLÍMAVÁLTOZÁS:

- **TERMÉSZETES / PLANETÁRIS**
- **ANTROPOGÉN**

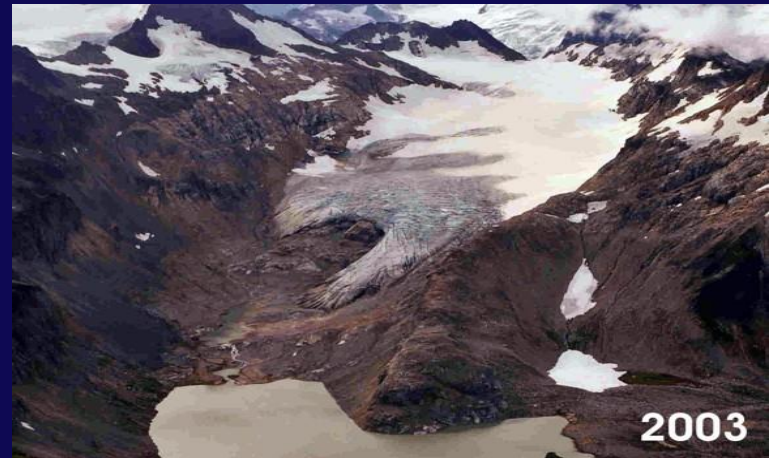
South Cascade gleccser (Washington állam, USA)

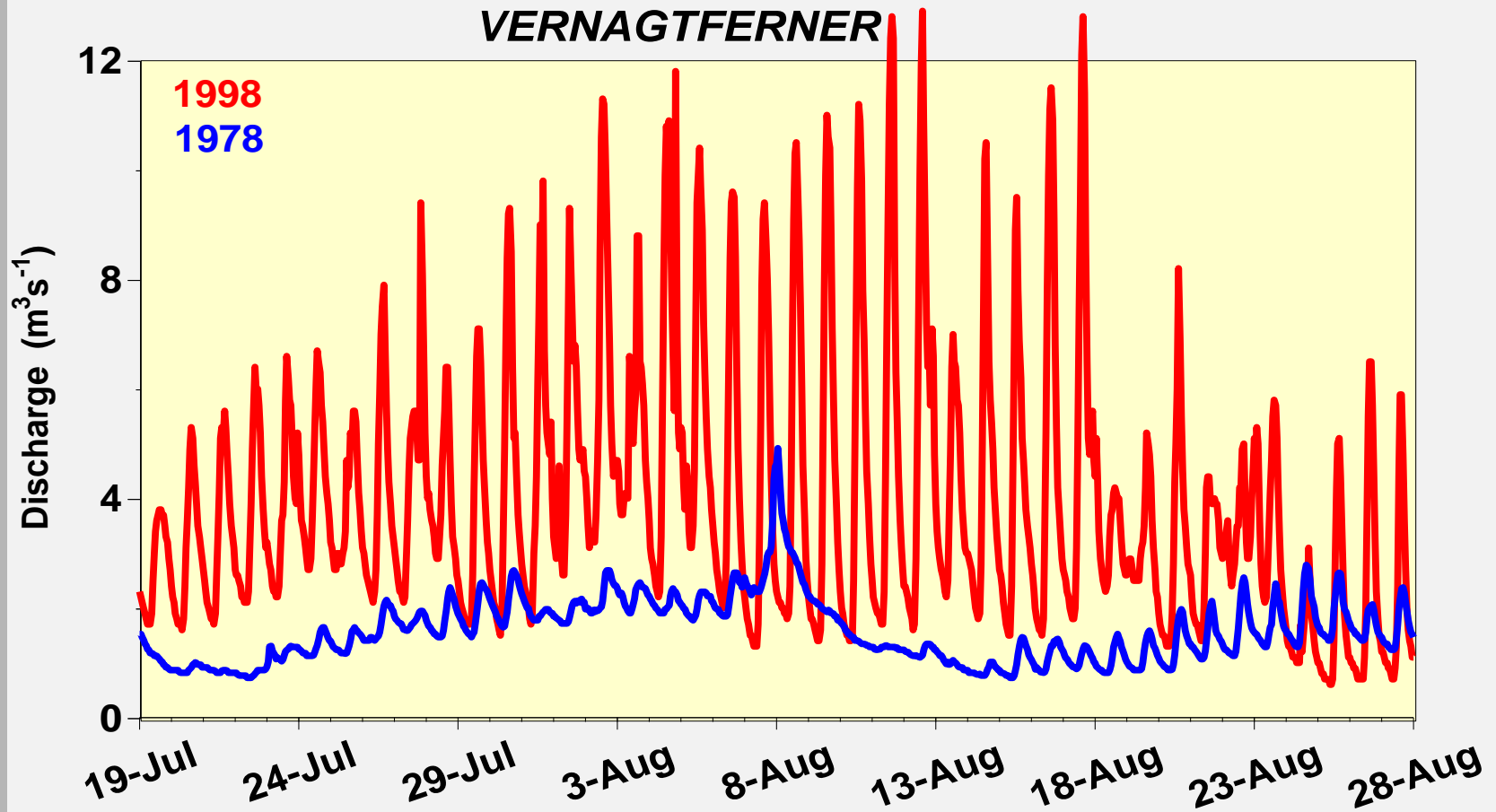
1928

1979

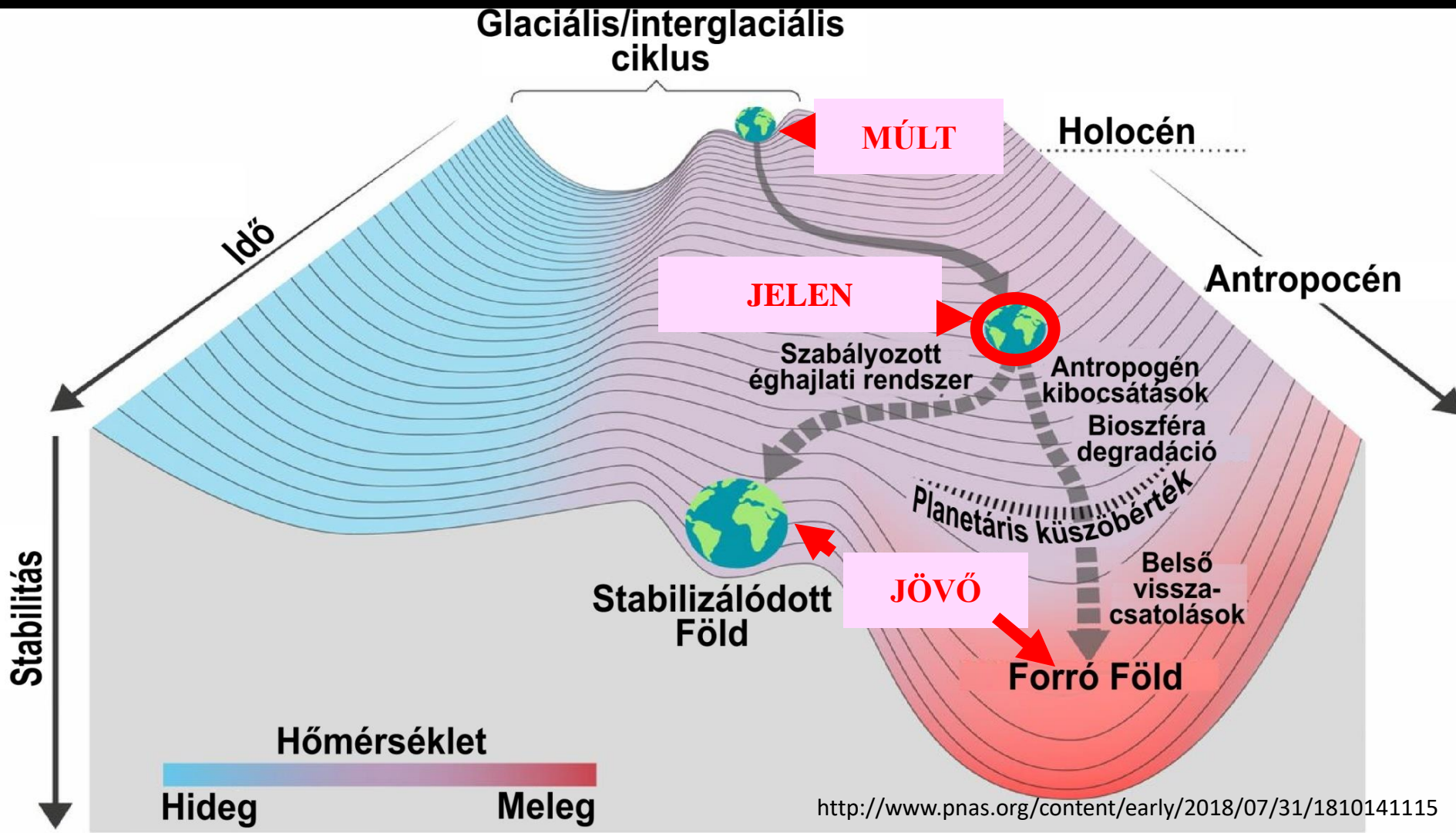

2003

(Source: **Bayerische Akademie der Wissenschaften**, Glaziologische Kommission)

Az éghajlati rendszer alakulása a legutolsó glaciális/interglaciális ciklustól a jelenlegi antropocén időszakig, s a jövőbeli lehetőségek

A MAI DÖNTÉS A JÖVŐ ÉVEZREDEINEK MEGHATÁROZÓJA

(forrás: Proceedings of the National Academy of Sciences)

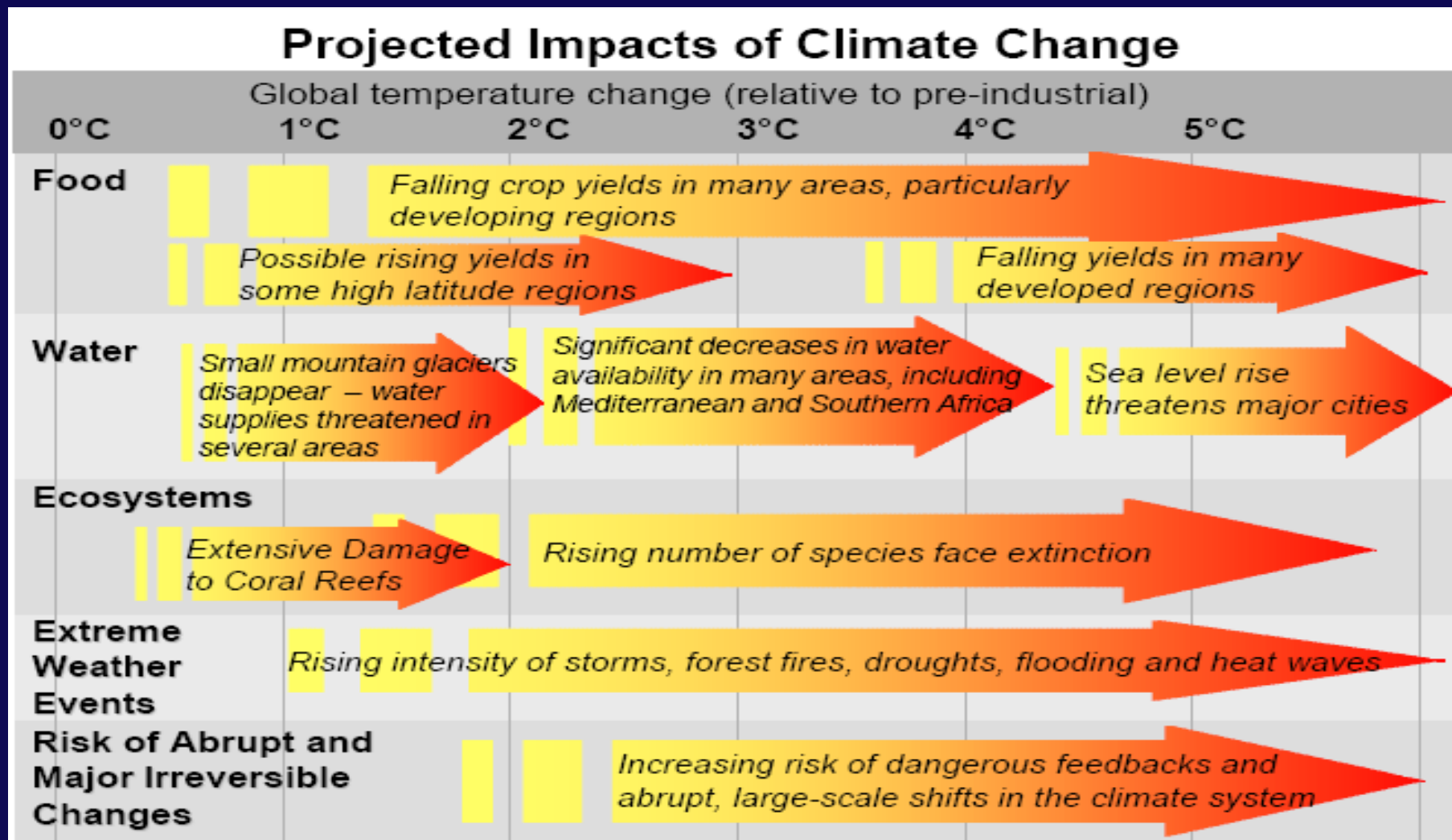
**AZ ELMÚLT HATEZER ÉVBEN A VÍZ HATÁROZTA
MEG AZ EMBERISÉG CIVILIZÁCIÓJÁT**

A JÖVŐBEN

**AZ EMBERI CIVILIZÁCIÓ
HATÁROZZA MEG VIZEINK
JÖVŐJÉT**

**TÖNKRE TESSZÜK-E MAGUNKAT A KÖVETKEZŐ
SZÁZ ÉV ALATT, VAGY FENNTARTHATÓVÁ
TESSZÜK A FÖLDI ÉLETET?**

A KLÍMAVÁLTOZÁS HATÁSSAL VAN KÖRNYEZETÜNKRE, TÁRSADALMUNKRA ÉS KULTÚRÁNKRA

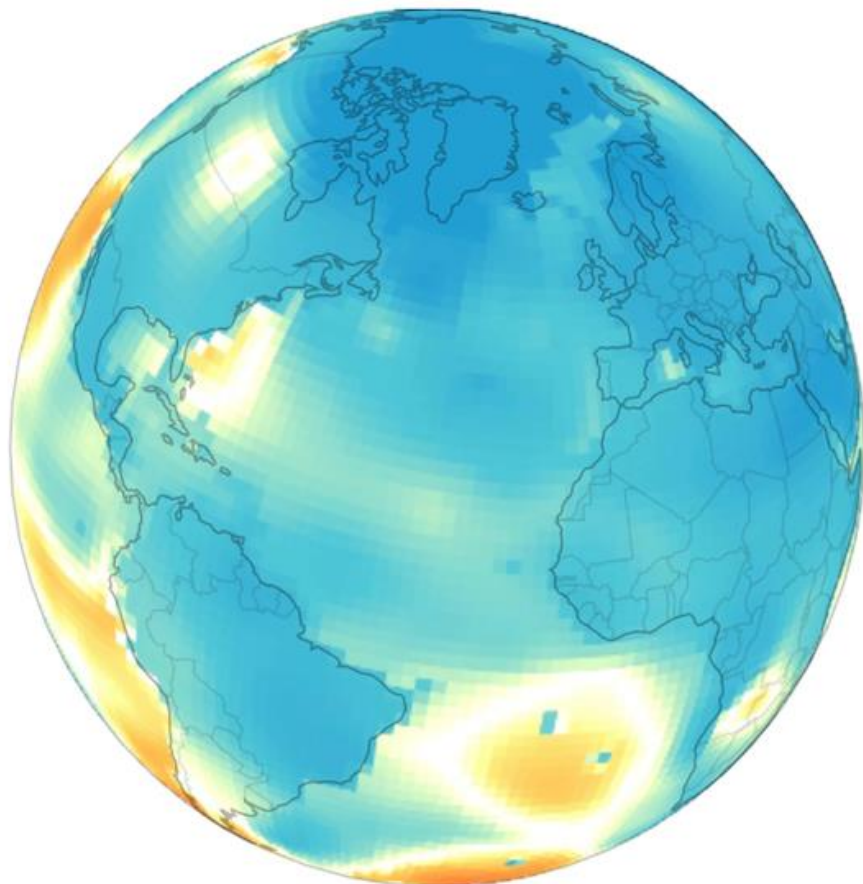

(Source: IPCC)

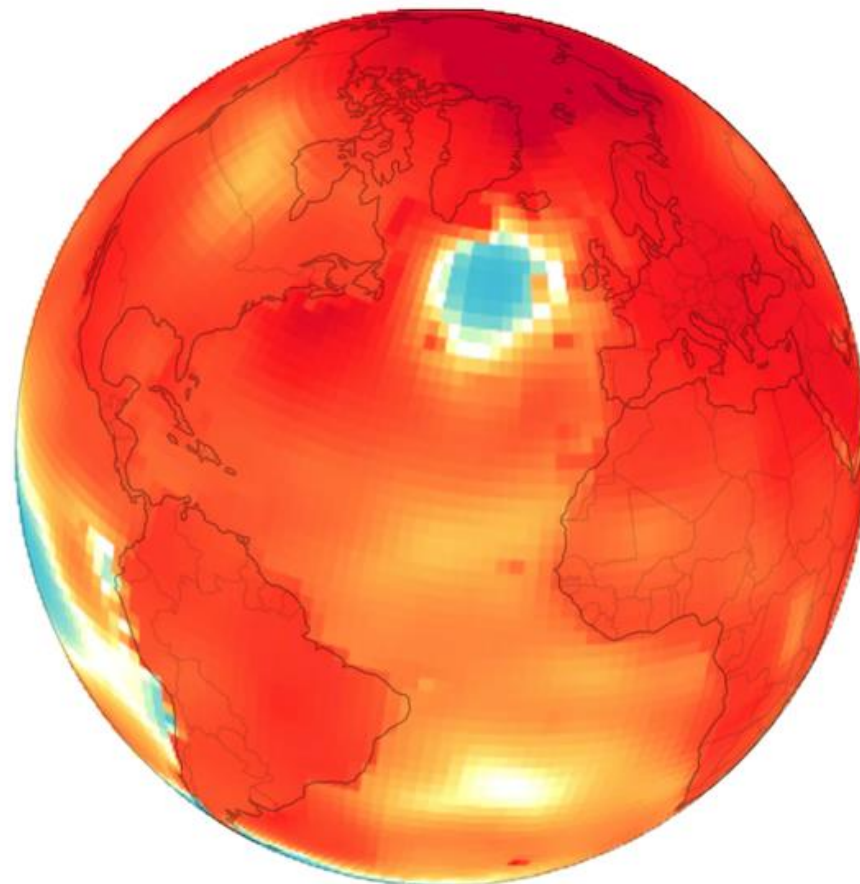
Temperature anomaly (°F), 1981-2010 baseline

1981–1990

2011–2020

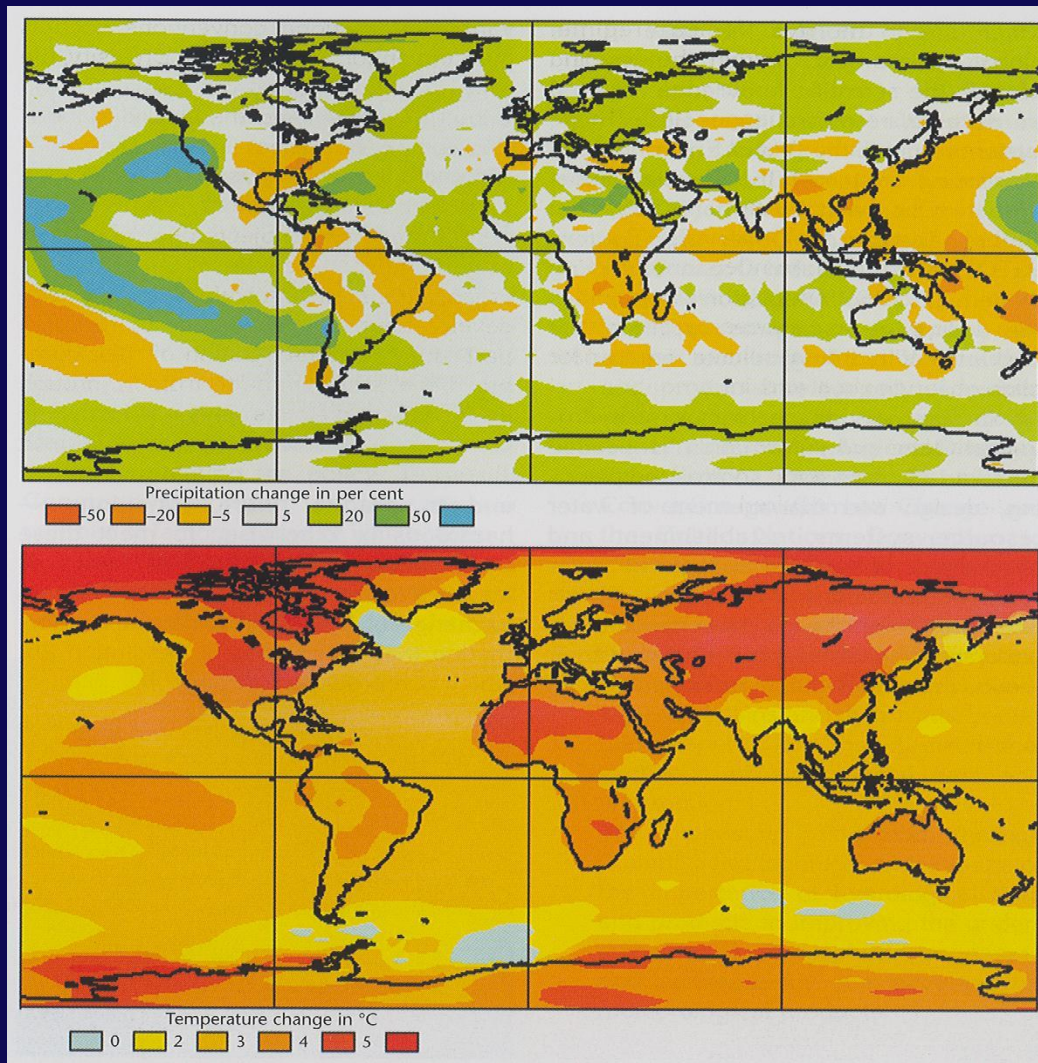

Hőmérséklet anomáliák

(5° Fahrenheit ≈ 2.5° Celsius)

NINCS SOK OKUNK OPTIMIZMUSRA

Klímaszcenáriók: tényleg rosszabb lesz?

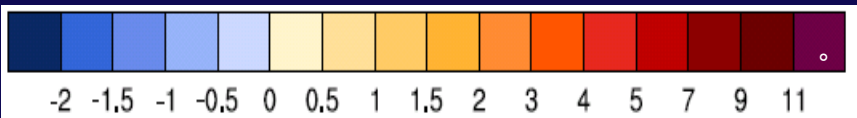
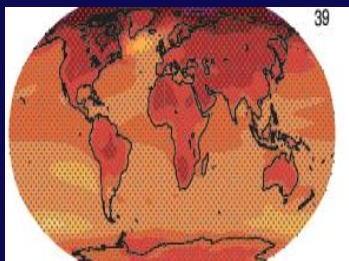

Optimista forgatókönyv

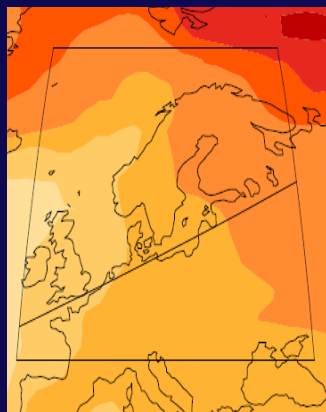
2081-2100

Pesszimista forgatókönyv

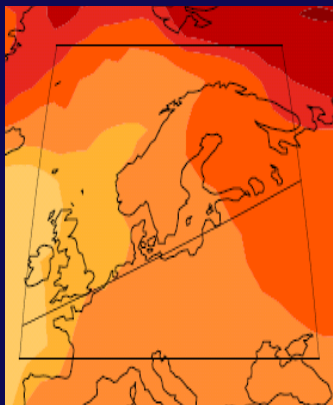

A várható globális és európai melegedés mértéke (évi átlag)

Referencia-időszak: 1986-2005

2046-2065

Optimista forgatókönyv

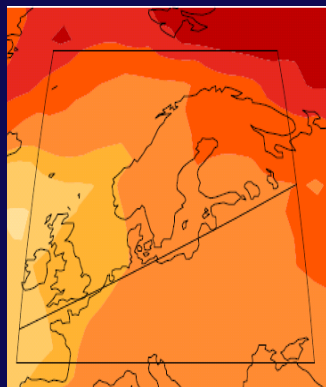
Pesszimista forgatókönyv

2046-2065:

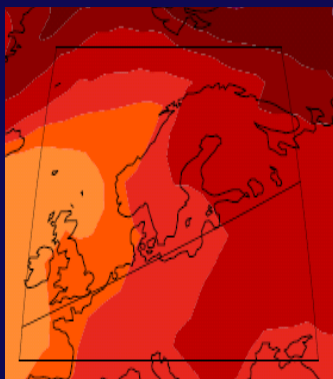
• nagyobb melegedés:
északi poláris
területeken,
kontinens belsejében

2081-2100:

• jelentős a különbség
a forgatókönyvek között

2081-2100

• nagyobb melegedés:
kontinentális területeken
Európában:
DNy-ÉK irányú
növekedés

AMIRE SZÁMÍTANUNK KELL: A SZÉLSŐSÉGEK GYAKORISÁGA A JÖVŐBEN NÖVEKSZIK

ALTEN AHR,
2021. JÚLIUS 14

CATANIA
2021. OKTÓBER 27

RINYA PATAK
VILLÁMÁRVÍZ

**NÖVEKVŐ
ÁRVIZEK**

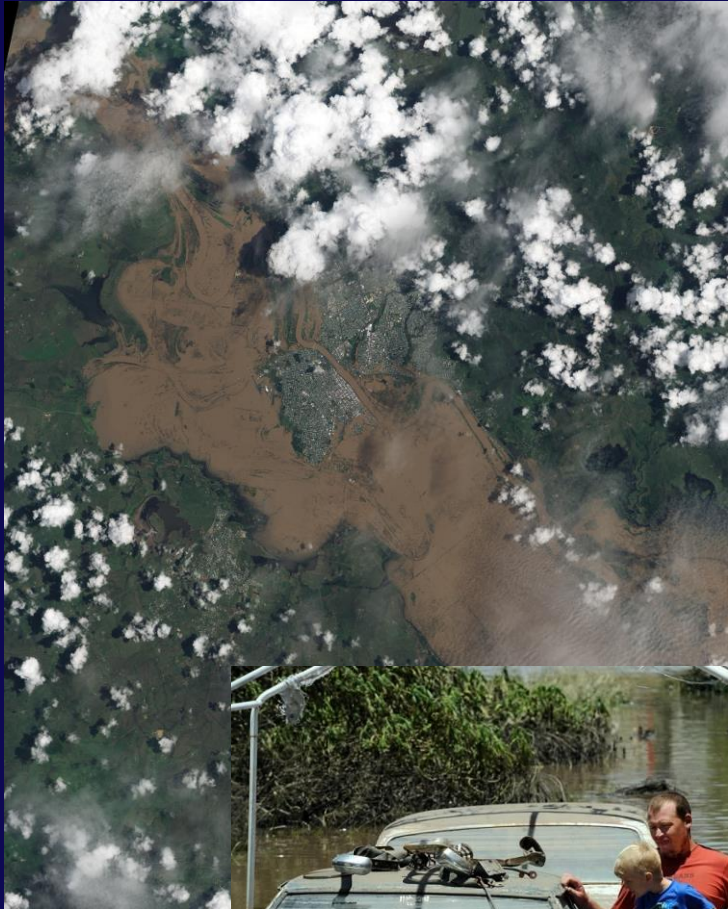
Pakisztán (Augusztus, 2010)

Brazilia (Január, 2011)

Ausztrália (Január, 2011)

AFP

Brisbane kertváros ...

**2018. OKTÓBER 18: DÉL-FRANCIAORSZÁG,
Aude département
126 TELEPÜLÉS VILLÁMÁRVÍZ
14 HALOTT, 75 SÚLYOS SEBESÜLT**

EGY NAP ALATT LEESETT A HÉT-HAVI CSAPADÉK ...

**Duna,
Budapest, 2013. június
LNV: 891 cm**

A BORISZ CIKLON ÉS A 2024 SZEPTEMBERI DUNAI ÁRVÍZ

I DON'T BELIEVE IN
GLOBAL WARMING

“NEM HISZEK A GLOBÁLIS FELMELEGEDÉSSEN”

**Berlini szoborcsoport:
“Politikusok a globális felmelegedés ügyét tárgyalják”**

COP-29, Azerbajdzsán

CLIMATE SUMMIT

WHAT IF IT'S
A BIG HOAX AND
WE CREATE A BETTER
WORLD FOR NOTHING?

- ENERGY INDEPENDENCE
- PRESERVE RAINFORESTS
- SUSTAINABILITY
- GREEN JOBS
- LIVABLE CITIES
- RENEWABLES
- CLEAN WATER, AIR
- HEALTHY CHILDREN
- etc. etc.

12/19 USA TODAY

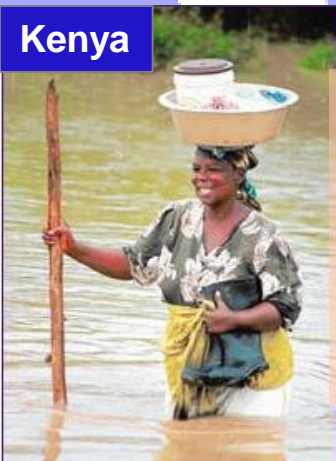
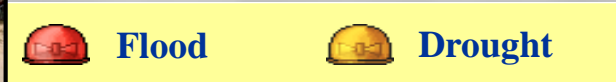
JOEL PITT

PÁRIZSI KLÍMAMEGÁLLAPODÁS 2015

TRUMP VS SCIENCE

Árvizek és aszályok egyszerre

Hőexpánzió következtében tengerszintemelkedés

MIT KELL TEGYÜNK?

**MEG KELL ERŐSÍTŚÜK
VÍZRENDSZEREINK
REZILIENCIÁJÁT**
**mert vége van a könnyű
víz-hozzáférésnek**

ÉS MIT TEHETÜNK?

PARADIGMAVÁLTÁS:

ADAPTÍV

VÍZGAZDÁLKODÁS

ADAPTÁCIÓ

REZILIENCIA

PARADIGMAVÁLTÁS SZÜKSÉGES ADAPTÁCIÓS VÁLASZTÁSOK

- HARD vs SOFT ENGINEERING
**(ÖKOSZISZTÉMA
SZOLGÁLTATÁSOK)**
- TÖBB TÁROZÁS
- TÖBB FELSZÍNALATTI VÍZ- HASZNOSÍTÁS
- ÚJ SZENNYVÍZ-KEZELÉSI TECHNOLÓGIÁK
- TÖBB TÖBBCÉLÚ VÍZGAZDÁLKODÁSI RENDSZER
- **INTEGRÁLT VÍZGAZDÁLKODÁS / INTÉZMÉNYRENDSZER**
- “JÓ KORMÁNYZÁS”

**AZ EMBERISÉGNEK TÖBB
TÁROZÓTÉRRE LESZ SZÜKSÉGE**

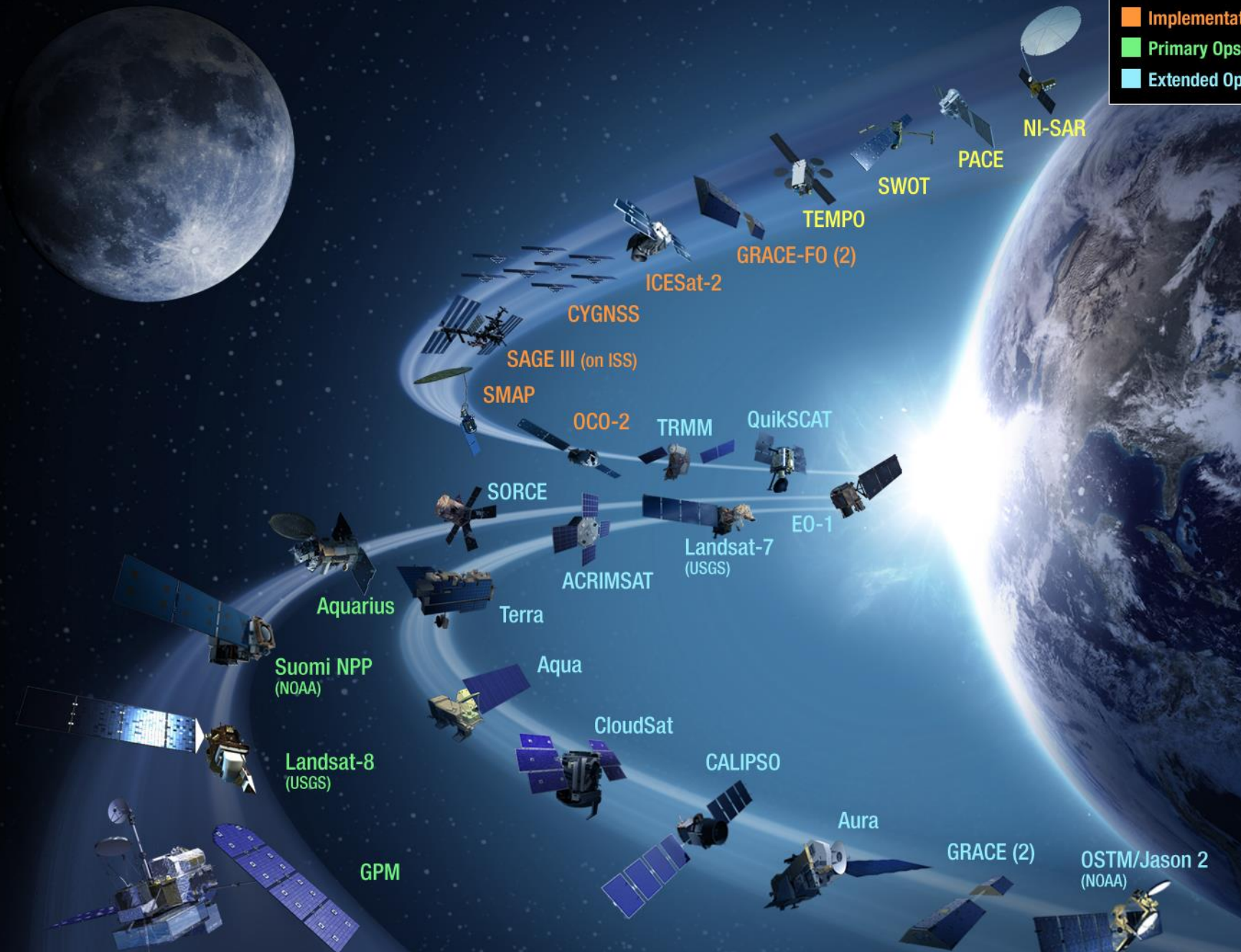
**(IDEÉRTVE A LECSAPOLT VIZES
ÉLŐHELYEK LEGALÁBB
RÉSZLEGES HELYREÁLLÍTÁSÁT
IS)**

VAN REMÉNY!

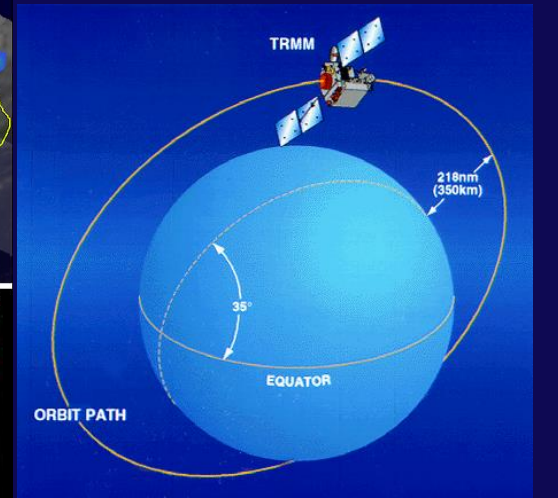
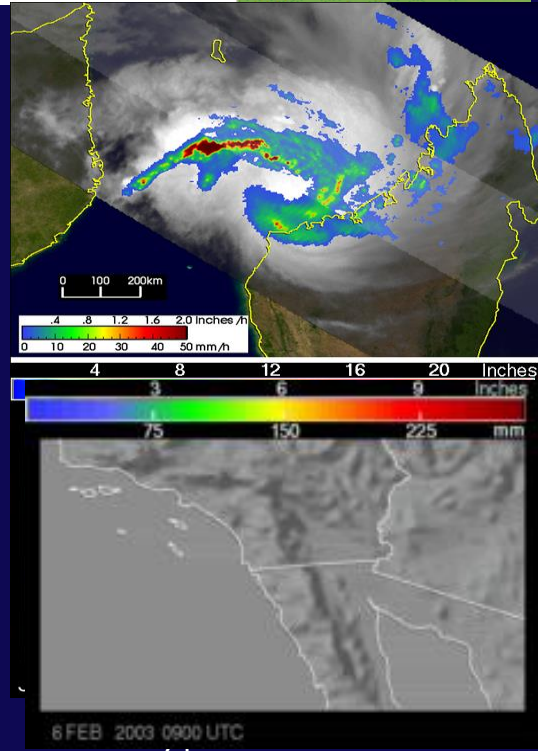
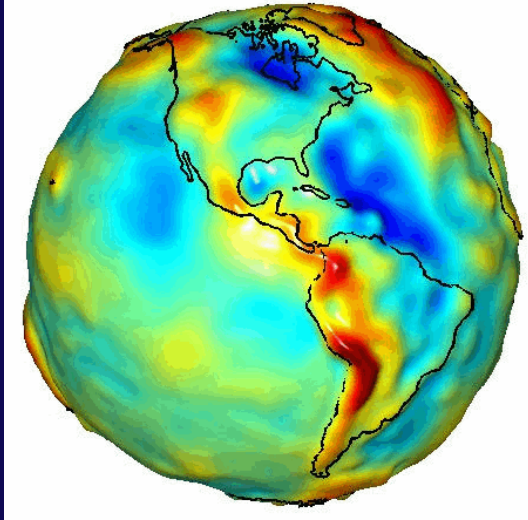
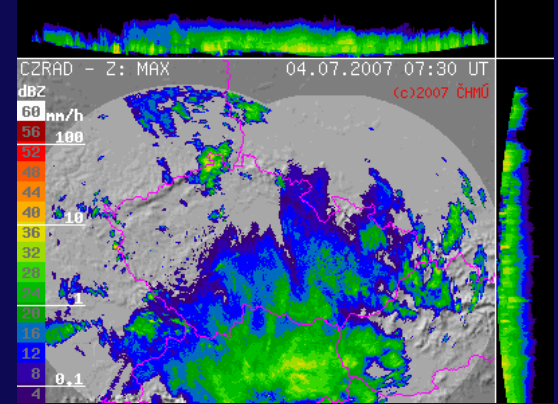
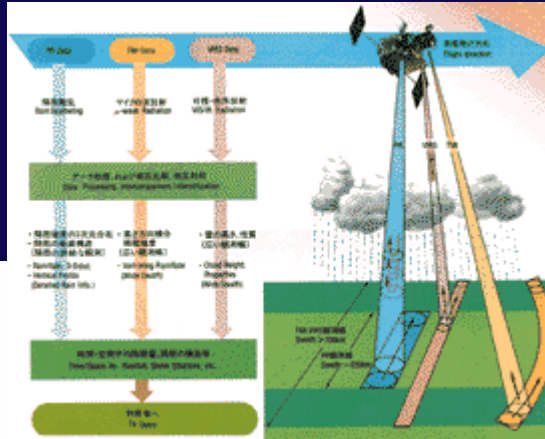
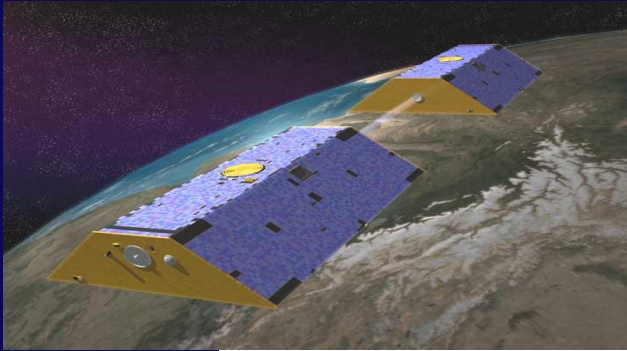
**TUDOMÁNY,
TECHNOLÓGIA,
AI**

**HA NEM MÉRED,
NEM TUDOD KEZELNI**

- Formulation
- Implementation
- Primary Ops
- Extended Ops

Távérzékeléssel nyert adatok

GRACE

(Forrás: D. Solomatine)

Hidroinformatika: az információ áramlása

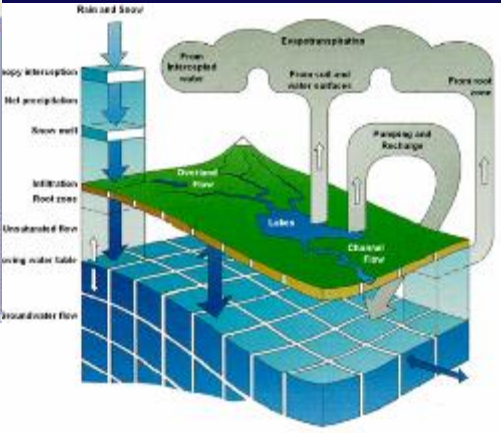
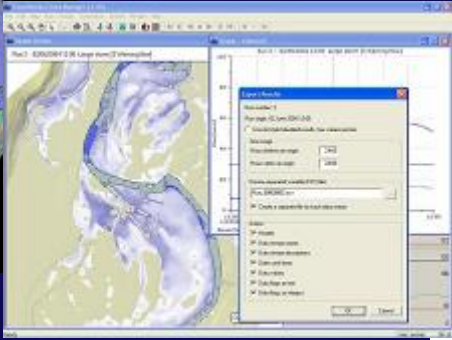
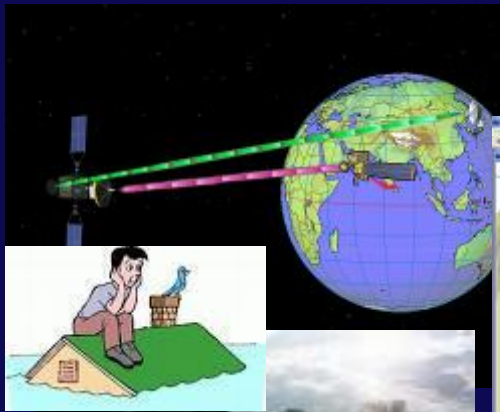
Adatok → Modellek → Tudás → Döntések

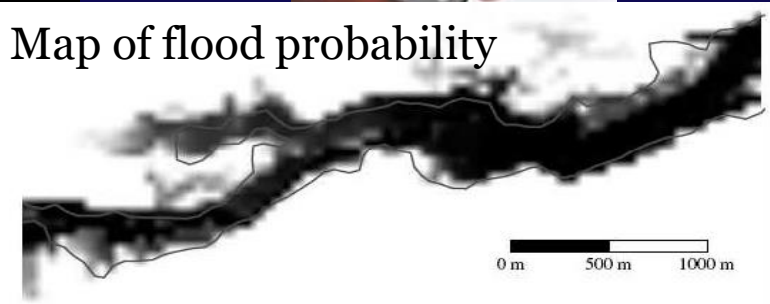
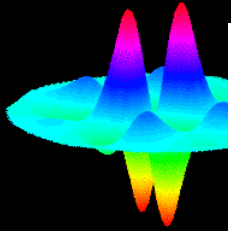
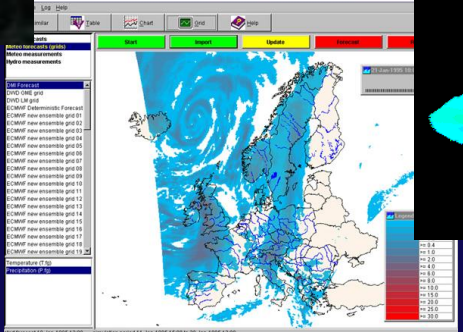
Észlelés, monitoring

Numerikus időjárás-Adat modellezés, előrejelző modellek integráció hidrológiai és hidraulikai modellekkel

Hozzáférés a Döntés-támogatás modell eredményekhez

Simulation of Delt-FEWS for an European Flood Forecasting System (EFFS), showing forecast precipitation over Europe for the 1995 event imported from the Danish Meteorological Institute

(Forrás: D. Solomatine)

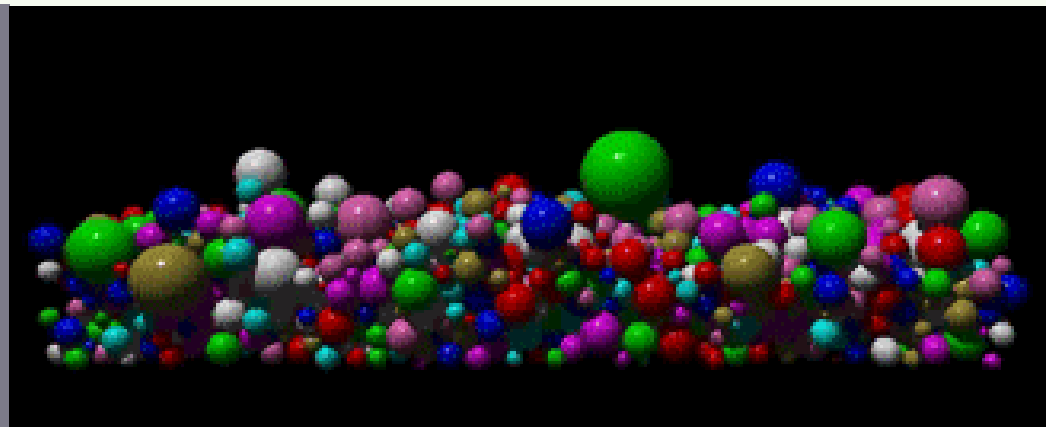
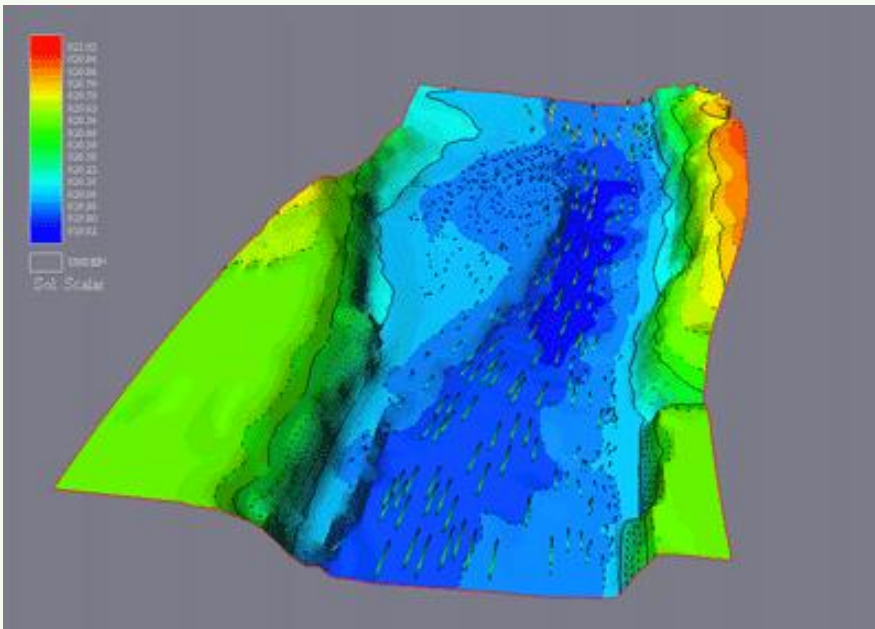

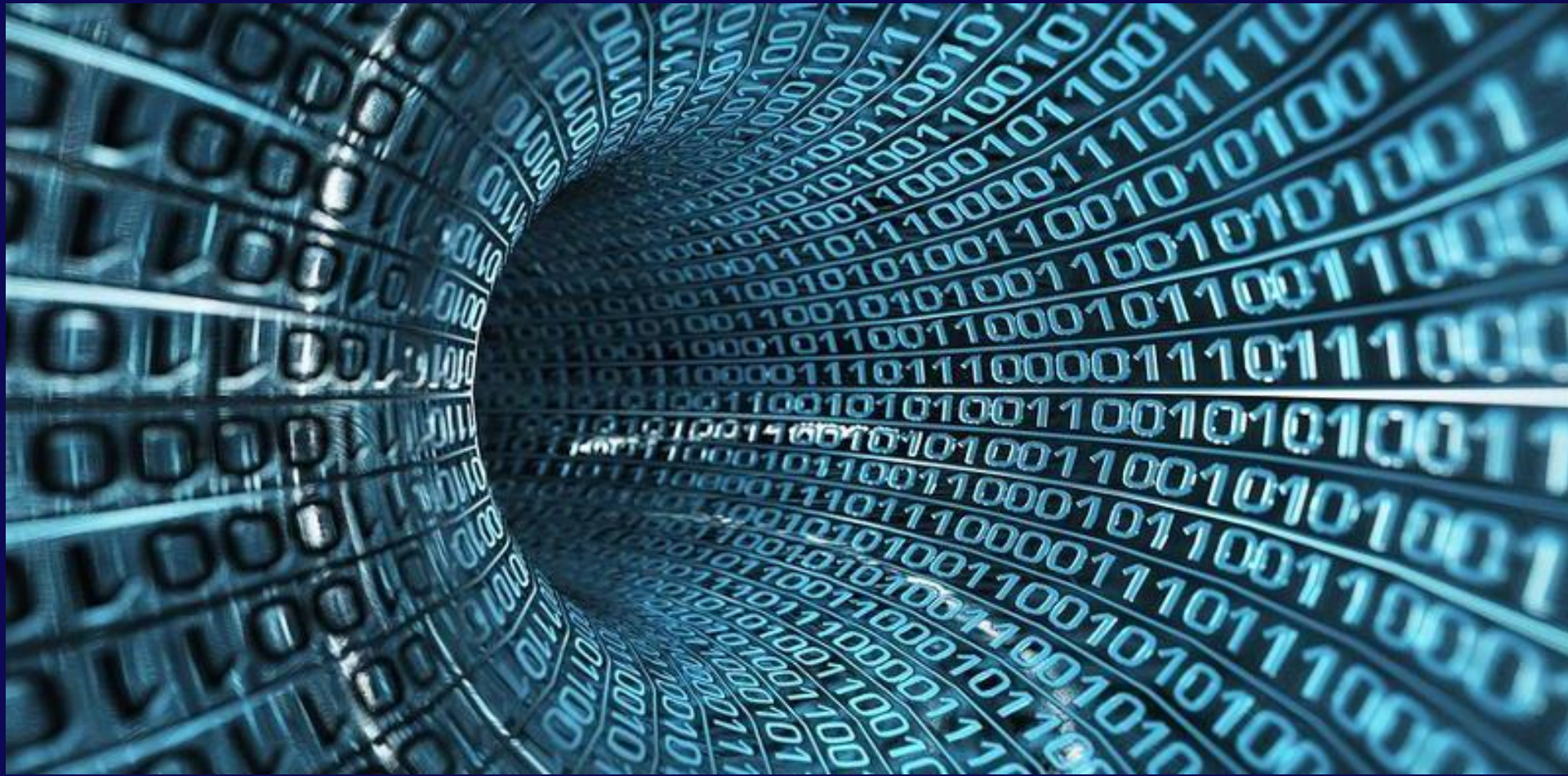
A hidroeinformatika lelke a modell

- Az egész információs ciklus technológiája: *adat, modell és humán integráció biztosítása*

$$\frac{\partial Q}{\partial t} + \frac{\partial}{\partial x} \left(\frac{Q^2}{A} \right) + gA \frac{\partial h}{\partial x} - gAS_o + gAS_f = 0$$

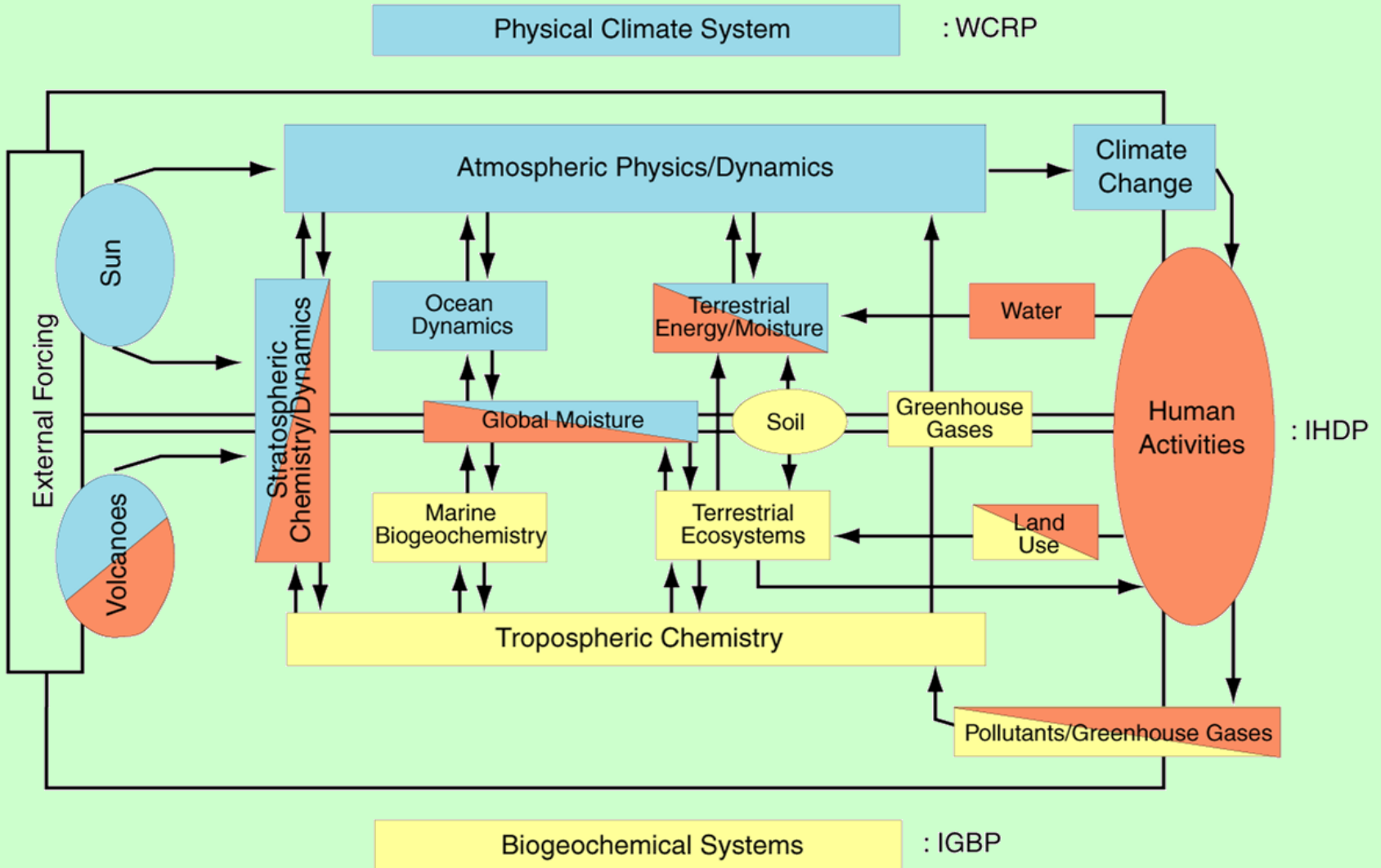
BIG DATA

Adatforradalom:

Terra bytes Petabytes Exabytes ... Terra Hertz speed

A planetáris rendszer: a fizikai, biogeokémiai és humán komponensek kapcsolódása

**INTEGRÁLT
RENDSZEREK**

**DIGITÁLIS
VÍZGAZDÁLKODÁS**

(IoT, AI)

A jövő?

És akkor most mi itt a megoldás?

**Lesz-e tehát elegendő víz az
emberiség számára a XXI.
században?**

KÖVETKEZTETÉSEK

IGEN... feltéve, hogy

- Meglesz a politikai akarat ... **AMI KELL**
- Meglesz a kapacitás... **AMI AZ INTEGRÁLT VÍZGAZDÁLKODÁSHOZ KELL**
- Meglesz a forrás... **HOGY MÁR MOST NEKILÁSSUNK**

**MINDEZ NEM MEGY
TRANSZDISZCIPLINÁRIS
TUDOMÁNYOS KUTATÁS ÉS OKTATÁS
NÉLKÜL**

BAJAINK OKAI ÉS OKOZATAI

- DEZINTEGRÁLT INTÉZMÉNYRENDSZER
- A TUDOMÁNYOS KAPACITÁS DEGRADÁLÓDOTT

A JÓ VÍZGAZDÁLKODÁS ABSZOLÚT KÖTELESSÉG ÉS ETIKAI PARANCS

Így lesz tehát a víz az SDG-k központi magja

De elérjük-e az SDG-6 célt 2030-ra?

És merre tart a víz a világban?

A VÍZKRÍZIS FELÉ

Végső következtetés:

“Az, aki megoldja a világ vízproblémáit két Nobel díjat érdemel: egyet tudományért és egyet a békéért.”

(John. F. Kennedy)